

Družbena odgovornost delovanja gospodarskih organizacij – vidik korporativne varnosti

dr. Jaka Vadnjal

Posvet v Državnem svetu RS

Ljubljana, 24.4.2012

Potek predavanja

- **Namen:** Seznaniti udeležence s temeljno filozofijo in konceptom družbene odgovornosti kot načina poslovanja ob upoštevanju konteksta korporativne varnosti.
- **Potek:** definicije, tipi, načela, dimenzije, pravila, različni pogledi, področja, razlogi ZA in PROTI

Dve razsežnosti odgovornosti podjetja

- Zunanja odgovornost: v odnosu do zakonov v družbi, kjer država postavlja standarde in sankcije za kršitelje zaradi preventivne in korekcijske vloge.
- Notranja odgovornost v odnosu do vrednot in prepričanj o tem, kaj je prav in kaj narobe, kaj je dobro in kaj je slabo.
- V obe razsežnosti sega področje varnosti.
- Dilema/primer 1: Tovarna s 300 zaposlenimi, iz katere se vsak dan vali dim drugačne barve

Definicija družbene odgovornosti

Družbena odgovornost podjetij (*Corporate social responsibility*) je koncept, kjer podjetja v svoje poslovne aktivnosti prostovoljno vključujejo vprašanja glede družbenih in okoljskih zadev. Razumevanje definicije se razlikuje od družbe do družbe oziroma njihovih vrednot.

Definicija družbene odgovornosti 2

- Korporativno družbeno odgovornost razumemo kot upravljanje odnosov podjetja z deležniki (delničarji, potrošniki, strankami, zaposlenimi itd.) in s skupnostjo, v kateri podjetje deluje.
- »Odgovornost organizacije, da načrtuje in upravlja odnose z deležniki« (Harrison, 1995).
- »Družbena odgovornost podjetja vsebuje ekonomska, pravna, etična in človekoljubna pričakovanja, ki jih ima družba o podjetju v določenem trenutku« (Carol, 1994).

Definicija družbene odgovornosti 3

- Davis (1960) vidi družbeno odgovornost podjetij kot njihov odgovor na vprašanja, ki so širša od ekonomskih, tehničnih in pravnih zahtev. To naj bi pripomoglo k vzpostavljanju pozitivnih učinkov za družbo, skupaj z doseganjem ekonomskih dobičkov, ki so tradicionalni cilj.
- Frederick (1994) meni, da je »osnovna ideja pojma družbene odgovornosti podjetja, da ima podjetje obveznost, da deluje oziroma skrbi za izboljšanje razmer v družbi«.

Tipi družbene odgovornosti

Vrsta odgovornosti	Pričakovanja družbe	Konkretni primeri izvajanja odgovornosti
Filantropska odgovornost	Zaželeno	<ul style="list-style-type: none"> - prostovoljne aktivnosti - donatorstvo in sponzorstvo - programi, ki podpirajo lokalno skupnost
Etična odgovornost	Pričakovano	<ul style="list-style-type: none"> - izogibanje dvomljivih dejavnosti, - sprejemanje zakonov, - sprejemanje etičnih načel
Zakonska odgovornost	Zahtevano	<ul style="list-style-type: none"> - podrejanje vsem zakonom, - tehnični predpisi, - izpolnjevanje pogodbenih obveznosti,
Ekonomska odgovornost	Zahtevano	<ul style="list-style-type: none"> - dobičkonosnost, - maksimizacija vrednosti prodaje in povečanje vrednosti podjetja, - minimizacija stroškov, - premišljene strateške odločitve.

Primer/dilema 2: Ali je (bilo) podjetje HIT družbeno odgovorno?

Dimenziji družbene odgovornosti

Pravila družbeno odgovornega ravnanja

- Vodstvo podjetja mora upoštevati **notranje organizacijske pravilnike** in ureditev.
- Podjetja so ekonomski subjekti s **profitnim motivom**.
- Podjetja so odgovorno za **eksternalije**, ki jih povzročajo družbi.
- Družbena odgovornost se razlikuje in je odvisna od **dejavnikov**: velikost, panoga, strategija.
- Managerji skušajo zadovoljiti interese petih primarnih skupin **deležnikov**: kupci, lastniki, zaposleni, država, lokalna skupnost.
- Managerji se odzivajo na **signale** iz splošnega političnega in družbenega konteksta.

Področja družbene odgovornosti

- Do zaposlenih
- Do kupcev in potrošnikov
- Do lokalnih skupnosti
- Do države
- Do okolja
- Družbeno odgovorno investiranje
- V večini naštetih primerov do varnostnih vprašanj

Družbena odgovornost do zaposlenih

- Razvoj zaposlenih in vseživljenjsko učenje
- Komuniciranje v podjetju in boljši pretok informacij
- Ravnovesje med delovnim in prostim časom
- Zdravje in varnost pri delu
- Nediskriminatornost in enake možnosti pri zaposlovanju
- Ustrezni plačilni sistem in nagrajevanje
- Skrb za kulturo in rekreacijo
- Primer 3: nagrada Zlata nit, Družinam prijazno podjetje

Družbena odgovornost do kupcev in potrošnikov

- Morebiten negativni učinek oglaševanja (npr. alkohol, tobak)
- Pričakovanja glede kakovosti, varnosti in zanesljivosti izdelkov
- Večja ko je razlika med tem, kako podjetje deluje in tem, kaj družba pričakuje od njega, večje tveganje nosi podjetje
- Če podjetje posluje v okvirih pričakovanih družbenih standardov, je nagrajeno z družbeno sprejemljivostjo in naklonjenostjo

DO po funkcijskih področjih

- v računovodstvu: izogibanje zavajajočemu prikazovanju računovodskih podatkov
- v nabavi: izogibanje podkupovanju
- v financah: izogibanje okoriščenju z notranjimi informacijami
- v razvoju in raziskavah: izogibanje preizkušanju proizvodov na živalih
- v trženju: resničnost in natančnost navedb v oglasih

DO do lokalnih skupnosti

- Podjetja, ki ne vlagajo v lokalno okolje, lahko ostanejo brez kupcev, dobaviteljev, izobraženih kadrov in poslovnih partnerjev.
- Če želijo preživeti, morajo s strateško načrtovanimi aktivnostmi prispevati k razvoju lokalnega gospodarstva in družbenega razvoja.
- V Sloveniji podjetja svojo družbeno odgovornost še vedno v večini izkazujejo preko donacij in sponzorstva.
- Ob enkratnih priložnostih (npr. ob sanaciji šole ali bolnišnice z materialom ali delom) in pri trajnejših projektih (npr. mentorstvo za dijake in študente).

Družbena odgovornost do vlade

- redno plačevanje davkov in drugih obveznosti
- etičnost pri mednarodnem poslovanju in prenašanju globalnih dobičkov
- vpliv na države tretjega sveta
- spoštovanje lastninskih pravic državah tretjega sveta
- podpiranje lokalnih načrtov gospodarskega razvoja

Družbena odgovornost do okolja

- Organizacije si vse bolj prizadevajo izkazovati ustrezen odnos do okolja, tako da obvladujejo vplive dejavnosti, proizvodov ali storitev na okolje.
- To počnejo v skladu z zakonodajo, razvojem gospodarske politike in zaradi večjega zanimanja strank za probleme okolja.
- Odgovornost do okolja na vseh področjih delovanja : razvoj storitve / izdelka, nabave ustreznih surovin in materialov, izbira partnerjev.

Družbena odgovornost do investiranja

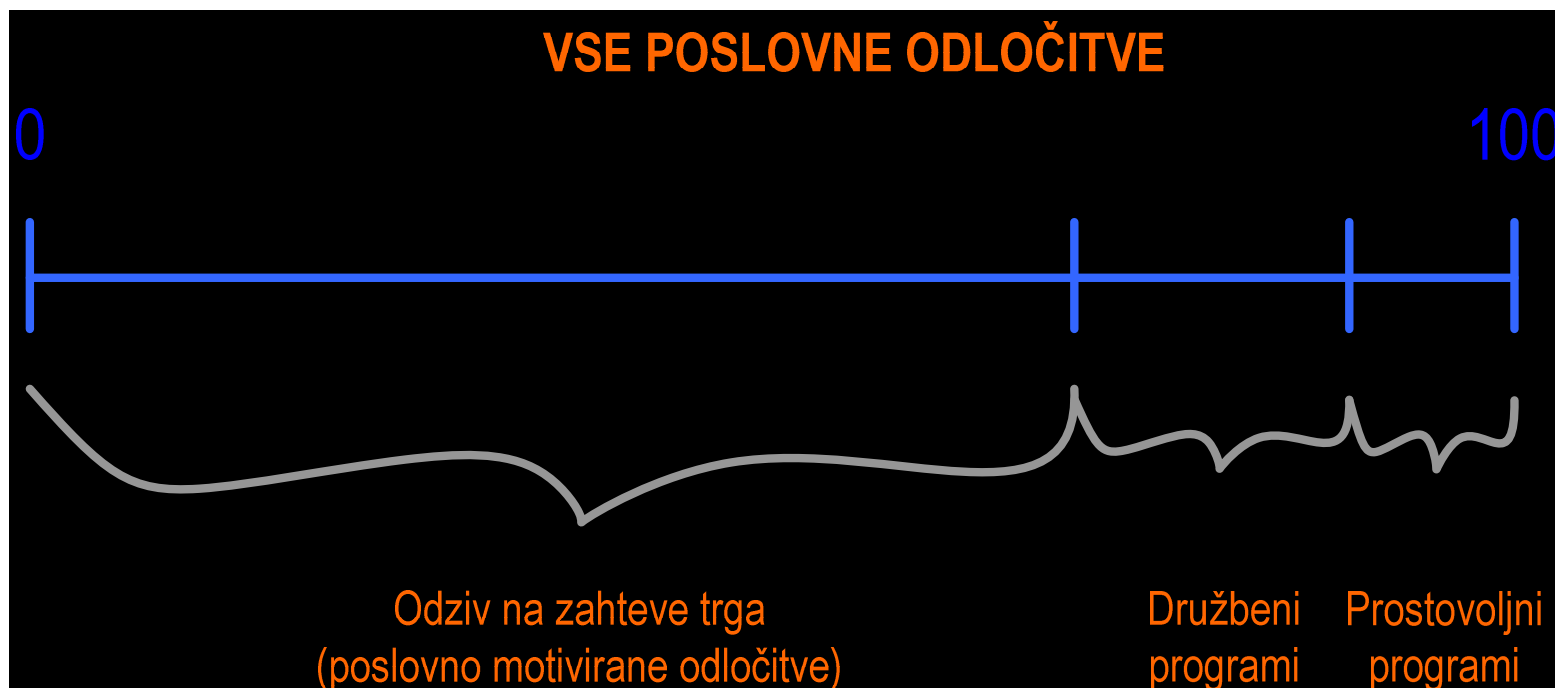
- Najbolj so aktivne banke in t.i. »etični« in »okoljski« vzajemni skladi, ki vlagajo v podjetja, ki kotirajo na lestvicah družbene in okoljske odgovornosti.
- Družbeno odgovorno investiranje prinaša podjetjem prednosti njihove uvrstitve na družbene borzne indekse, kot so Domini 400 Social Index in Dow Jones Sustainability Index in serija FTSE4Good Index, s katerim ocenjujejo poslovanje podjetij, ki dosegajo mednarodne standarde družbene odgovornosti.

Praksa DO

- dejavnosti, povezane s poslovanjem podjetja
  - zmanjševanje in odprava škod
  - varstvo okolja
  - vzdržen razvoj
  - zaposleni
- splošni programi donacij in podpor
  - finančni prispevki ustanovam
  - dopolnilna sredstva za programe zaposlenim
  - podpora iniciativ lokalne skupnosti

Kdaj je podjetje DO?

- podjetje se obnaša družbeno odgovorno, če:
  - posluje učinkovito
  - širši družbeni občutek
  - DO je vgrajena v odločitve podjetja, postala DNA podjetja

DOP: "ZA"

- uravnoveženje moči in odgovornosti
- omilitev državne regulacije
- povečanje dolgoročnih dobičkov
- izboljšanje javne podobe
- upoštevanje moralnih obveznosti

DOP: “PROTI”

- znižanje ekonomske učinkovitosti in dobičkov
- neenaka konkurenca
- vnašanje prikritih stroškov
- ustvarjanje notranje zmede
- podjetja pridobijo preveliko moč
- korporacije in ne posamezniki

Povazava med DO in uspešnostjo podjetja

- **Pozitivna soodvisnost:** podjetje si lahko privoščiti družbeno odgovornost
- **Podjetja z izgubo, ki uspevajo:** družbena odgovornost nekaj stane.
- **Nelinearna povezava:** premalo ali preveč družbeno odgovornega ravnanja je slabo za poslovni rezultat.
- **Ni povezave:** prevladujoči so drugi dejavniki.

Sklepi

- Družbena odgovornost postaja stalnica nuja dolgoročne uspešnosti podjetja.
- Celotno korporativno varnost lahko štejemo med družbeno odgovorno delovanje podjetja.
- Korporativna varnost je kratkoročno strošek, dolgoročno pa izboljša rezultate podjetij.
- Potreben je torej dolgoročen pogled v prihodnost.

Hvala za pozornost!

Jaka.vadnjal@gea-college.si